Телефондық алаяқтық: тексер — ақша жіберме

Телефонное мошенничество: проверяй — не переводи

Мақсат / Цель: Телефондық алаяқтықтың жиі кездесетін қоңырау схемаларын танып, әңгімені қауіпсіз аяқтау. / Узнать типичные звонковые схемы и безопасно завершать разговор.

Жиі кездесетін схемалар / Типовые сценарии

- **«Банктің қауіпсіздік қызметі».** «Кредит/аударым рәсімделді», «ақшаңызды “қауіпсіз шотқа” аударыңыз».
  «Служба безопасности банка». «Оформлен кредит/перевод», «переведите на “безопасный счёт”».
- **«Туысқаның қиын жағдайда».** Жедел қарыз/аударым сұрайды.
  «Родственник в беде». Просит срочно занять/перевести.
- **«Сот/салық/айыппұл».** «Қазір бірден төлеңіз» деп мәжбүрлейді.
  «Суд/налоги/штраф». «Оплатите прямо сейчас по диктовке».
- **«Сатып алу/сату/жеткізу».** Мессенджерде төлем/курьерге жалған сілтеме жібереді.
  «Покупка/продажа/доставка». Псевдоссылка на оплату/курьера в мессенджере.
- **«Қашықтан көмекші».** AnyDesk/TeamViewer орнатуды сұрайды («көмектесу үшін»).
  «Удалённый помощник». Просят установить AnyDesk/TeamViewer, чтобы «помочь».
- **«Басшы немесе мемлекет. органдар атынан (ІІМ, прокуратура және т.б.)».** «Жарияламаңыз — тексеріс жүріп жатыр» деп қысым жасап, жедел ақша/дерек сұрайды.
  «Руководитель/госорганы (МВД, прокуратура и др.)». Просят «не разглашать — идёт проверка», требуют срочно деньги/данные.

Негізгі ережелер / Жёсткие правила

1. **Код, PIN, CVV, құпиясөз — ешкімге берілмейді.**
   Коды, PIN, CVV, пароли — никому и никогда.
2. **«Қауіпсіз шот» болмайды.** «Қорғау үшін аудару» — алаяқтық.
   Нет «безопасных счетов». Переводы «для защиты» — признак мошенничества.
3. **Қоңырау шалушының айтуымен код термеңіз.**
   Не вводите коды в тональном меню по диктовке звонящего.
4. **Телефонмен қашықтан қолжетімділік орнатпаңыз.**
   Не устанавливайте удалённый доступ по телефону.
5. **Тек картадағы/ресми сайттағы нөмірге өзіңіз теріп қоңырау шалыңыз.**
   Перезванивайте только по номеру на карте/официальном сайте (введите вручную).
6. **Мемлекет. органдар мен басшылық телефон/мессенджер арқылы төлем мен жеке дерек сұрамайды. Тек ресми арналар арқылы әрекет етіңіз.**
   Госорганы и руководство не требуют оплат и личных данных по телефону/мессенджерам. Действуйте только через официальные каналы.

Әңгіме аяқтау үлгісі / Скрипт завершения разговора

- **Егер «банк»:**
  KZ: «Рақмет, мен өзім картамның нөмірі бойынша банкке қайта қоңырау шаламын. Сау болыңыз».
  RU: «Спасибо, я сам(а) перезвоню в банк по номеру на моей карте. До свидания».
- **Егер «басшы/мемелекет. органдар»:**
  KZ: «Мен мәлімет пен тапсырмаларды тек ресми сайттағы/канцеляриядағы нөмірге өзім қайта қоңырау шалғаннан кейін ғана растаймын. Әңгіме аяқталды».
  RU: «Я подтверждаю данные и поручения только после обратного звонка на официальный номер с сайта/канцелярии. Разговор окончен».
  (Қажет етсе — **қоңырауды үзіңіз**, нөмірді спам/қара тізімге қосыңыз.)
  (Если настаивают — **разорвите вызов**, добавьте номер в спам/чёрный список.)

Егер дерек беріп/ақша жіберсеңіз / Если вы уже сообщили данные/перевели деньги

1. **Дереу банкке қоңырау шалыңыз:** карталарды/шоттарды бұғаттау, операцияларды болдырмау/дауластыру.
   Немедленно позвоните в банк: блокировка карт/счетов, отмена/оспаривание операций.
2. **Қоңыраулар/СМС/чаттар тарихын, үзінді-көшірмелер мен түбіртектерді сақтаңыз.**
   Сохраните историю звонка/СМС/чаты, выписки, чеки.
3. **102-ге (полиция) өтініш беріңіз; өмірге қауіп төнсе — 112.**
   Обратитесь 102/112 с заявлением.
4. **Байланыстарды ескертіңіз (мессенджер бұзылған болуы мүмкін болса).**
   Предупредите контакты (если могли компрометировать мессенджер).

Қайда жүгіну / Куда обратиться

102; (өмірге қауіп төнсе **— 112);** банкіңіз (картаның артындағы нөмір**);**
«Police 102» қолданбасы — Android / iOS (QR).
102; (при угрозе жизни — **112);** ваш банк (номер на карте);
приложение «Police 102» — Android / iOS (QR).

Есте сақтаңыз / Запомните:

Банк, мемлекет. органдар және полиция телефон/мессенджер арқылы айыппұл мен аударымдарды **рәсімдемейді** және бір реттік кодтарды **сұрамайды**.

Банк, госорганы и полиция **не оформляют** штрафы и переводы по телефону/мессенджеру и **не просят** одноразовые коды.

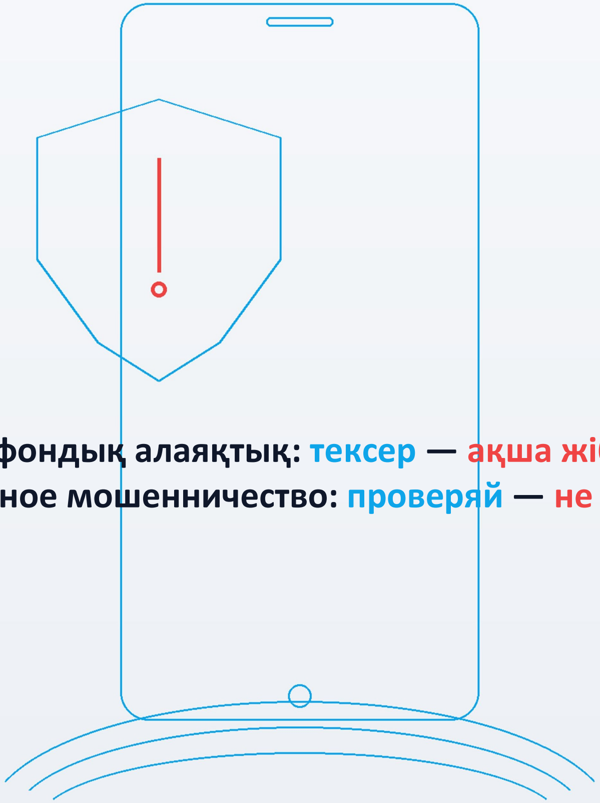

Телефондық алаяқтық: тексер — ақша жіберме
Телефонное мошенничество: проверяй — не переводи

Police 102 — iOS (App Store)
https://apps.apple.com/kz/app/102/id1546977543

Police 102 — Android (Google Play)
https://play.google.com/store/apps/details?id=kz.q19.sos

Телефондық алаяқтық: тексер — ақша жіберме
Телефонное мошенничество: проверяй — не переводи

Мақсат / Цель: Телефондық алаяқтықтың жиі кездесетін қоңырау схемаларын танып, әңгімені қауіпсіз аяқтау. / Узнать типичные звонковые схемы и безопасно завершать разговор.

Жиі кездесетін схемалар / Типовые сценарии

- **«Банктің қауіпсіздік қызметі».** «Кредит/аударым рәсімделді», «ақшаңызды “қауіпсіз шотқа” аударыңыз».
  «Служба безопасности банка». «Оформлен кредит/перевод», «переведите на “безопасный счёт”».
- **«Туысқаның қиын жағдайда».** Жедел қарыз/аударым сұрайды.
  «Родственник в беде». Просит срочно занять/перевести.
- **«Сот/салық/айыппұл».** «Қазір бірден төлеңіз» деп мәжбүрлейді.
  «Суд/налоги/штраф». «Оплатите прямо сейчас по диктовке».
- **«Сатып алу/сату/жеткізу».** Мессенджерде төлем/курьерге жалған сілтеме жібереді.
  «Покупка/продажа/доставка». Псевдоссылка на оплату/курьера в мессенджере.
- **«Қашықтан көмекші».** AnyDesk/TeamViewer орнатуды сұрайды («көмектесу үшін»).
  «Удалённый помощник». Просят установить AnyDesk/TeamViewer, чтобы «помочь».
- **«Басшы немесе мемлекет. органдар атынан (ІІМ, прокуратура және т.б.)».** «Жарияламаңыз — тексеріс жүріп жатыр» деп қысым жасап, жедел ақша/дерек сұрайды.
  «Руководитель/госорганы (МВД, прокуратура и др.)». Просят «не разглашать — идёт проверка», требуют срочно деньги/данные.

Негізгі ережелер / Жёсткие правила

1. **Код, PIN, CVV, құпиясөз — ешкімге берілмейді.**
   Коды, PIN, CVV, пароли — никому и никогда.
2. **«Қауіпсіз шот» болмайды.** «Қорғау үшін аудару» — алаяқтық.
   Нет «безопасных счетов». Переводы «для защиты» — признак мошенничества.
3. **Қоңырау шалушының айтуымен код термеңіз.**
   Не вводите коды в тональном меню по диктовке звонящего.
4. **Телефонмен қашықтан қолжетімділік орнатпаңыз.**
   Не устанавливайте удалённый доступ по телефону.
5. **Тек картадағы/ресми сайттағы нөмірге өзіңіз теріп қоңырау шалыңыз.**
   Перезванивайте только по номеру на карте/официальном сайте (введите вручную).
6. **Мемлекет. органдар мен басшылық телефон/мессенджер арқылы төлем мен жеке дерек сұрамайды. Тек ресми арналар арқылы әрекет етіңіз.**
   Госорганы и руководство не требуют оплат и личных данных по телефону/мессенджерам. Действуйте только через официальные каналы.

Әңгіме аяқтау үлгісі / Скрипт завершения разговора

- **Егер «банк»:**
  KZ: «Рақмет, мен өзім картамның нөмірі бойынша банкке қайта қоңырау шаламын. Сау болыңыз».
  RU: «Спасибо, я сам(а) перезвоню в банк по номеру на моей карте. До свидания».
- **Егер «басшы/мемелекет. органдар»:**
  KZ: «Мен мәлімет пен тапсырмаларды тек ресми сайттағы/канцеляриядағы нөмірге өзім қайта қоңырау шалғаннан кейін ғана растаймын. Әңгіме аяқталды».
  RU: «Я подтверждаю данные и поручения только после обратного звонка на официальный номер с сайта/канцелярии. Разговор окончен».
  (Қажет етсе — **қоңырауды үзіңіз**, нөмірді спам/қара тізімге қосыңыз.)
  (Если настаивают — **разорвите вызов**, добавьте номер в спам/чёрный список.)

Егер дерек беріп/ақша жіберсеңіз / Если вы уже сообщили данные/перевели деньги

1. **Дереу банкке қоңырау шалыңыз:** карталарды/шоттарды бұғаттау, операцияларды болдырмау/дауластыру.
   Немедленно позвоните в банк: блокировка карт/счетов, отмена/оспаривание операций.
2. **Қоңыраулар/СМС/чаттар тарихын, үзінді-көшірмелер мен түбіртектерді сақтаңыз.**
   Сохраните историю звонка/СМС/чаты, выписки, чеки.
3. **102-ге (полиция) өтініш беріңіз; өмірге қауіп төнсе — 112.**
   Обратитесь 102/112 с заявлением.
4. **Байланыстарды ескертіңіз (мессенджер бұзылған болуы мүмкін болса).**
   Предупредите контакты (если могли компрометировать мессенджер).

Қайда жүгіну / Куда обратиться

102; (өмірге қауіп төнсе **— 112);** банкіңіз (картаның артындағы нөмір**);**
«Police 102» қолданбасы — Android / iOS (QR).
102; (при угрозе жизни — **112);** ваш банк (номер на карте);
приложение «Police 102» — Android / iOS (QR).

Есте сақтаңыз / Запомните:

Банк, мемлекет. органдар және полиция телефон/мессенджер арқылы айыппұл мен аударымдарды **рәсімдемейді** және бір реттік кодтарды **сұрамайды**.

Банк, госорганы и полиция **не оформляют** штрафы и переводы по телефону/мессенджеру и **не просят** одноразовые коды.

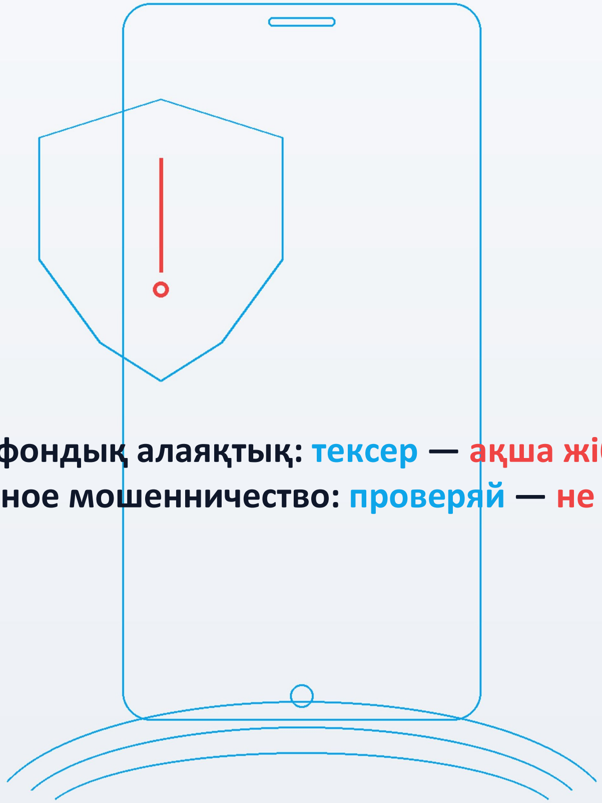

Телефондық алаяқтық: текcер — ақша жіберме

Телефонное мошенничество: проверяй — не переводи

Police 102 — iOS (App Store)

https://apps.apple.com/kz/app/102/id1546977543

Police 102 — Android (Google Play)

https://play.google.com/store/apps/details?id=kz.q19.sos